

Faktablad

Enheten för forskning och innovation

Publikationsnummer MSB2490 – november 2024

Mångfald och inkludering i civil beredskap

Denna kunskapsöversikt visar på behov, utmaningar och lösningar när det gäller att inkludera hela befolkningen i krisberedskapen med särskild uppmärksamhet på sårbara grupper, som personer med funktionsnedsättningar, äldre, unga och personer med annan kulturell bakgrund och modersmål än svenska.

Sveriges civila beredskap består av krisberedskap och civilt försvar, där målet är att stärka landets motståndskraft vid kris och krig för alla invånare med hänsyn till människors olika behov. Beredskapen bygger på fördelat ansvar mellan många olika samhällsaktörer, där även den enskilde individen förväntas ha beredskap att klara sig själv. Syftet med denna kunskapsöversikt är att beskriva befolkningens möjligheter att tillgodogöra sig svensk beredskap, där ansvars- och resursfördelning, åtgärder för att möta behov samt inkluderande och exkluderande processer har analyserats. Även internationella förhållanden har berörts.

Resultatet visar att efter Covid-19 pandemin, kriget i Ukraina och klimatrelaterade kriser har civil beredskap blivit alltmer aktuellt i Sverige. Att stärka de enskilda medborgarnas ansvarstagande, kunskap och attityder till egenberedskap är oerhört viktigt. Medvetenheten har ökat för att hela befolkningens

Kontakta oss:
Tel: 0771-240 240
registrator@msb.se
www.msb.se

Civil beredskap, krisberedskap och resursfördelning

En kunskapsöversikt om inkludering
och mångfald

Januari–juni 2024

Författare:

Anna-Lisa Osvalder
Professor, Ph.D.
Design & Human Factors
Chalmers tekniska högskola
412 96 GÖTEBORG

Tel: 031-772 36 43

E-post: alos@chalmers.se

Elin Stark
Logoped, industridoktorand
Chalmers tekniska högskola
och Furuboda funktionsrätt

Jonas Borell
Universitetslektor, Ph.D.
Designvetenskaper
Lunds tekniska högskola

Illustration:

Signe Svensson
Designingenjör
Chalmers tekniska högskola

Länk till kunskapsöversikt:

<https://research.chalmers.se/publication/541702>

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

möjligheter, olikheter och behov måste beaktas, men tendenser finns till omhändertagande av sårbara grupper i stället för att stärka deras förmågor. Att exempelvis involvera personer med funktionsnedsättningar och äldre som aktiva aktörer och medskapare snarare än passiva mottagare av hjälp kan utöka samhällets förmåga att hantera kriser. De har unik kompetens om behov, insikt i problem och idéer på lösningar. Med anpassning för dessa grupper blir beredskapen också mer tillgänglig för alla.

Ytterligare insatser behövs när det gäller spridning av enkel, relevant och tillgänglig risk- och krisinformation för att underlätta förståelse och korrekt agerande vid kris, speciellt för grupper med kognitiva nedsättningar, språksvårigheter eller annan kulturell eller språklig bakgrund.

Det finns osäkerhet kring hur civilsamhällets resurser kan användas på bästa sätt. Avsaknaden av tydliga roller kan leda till oklarheter både på nationell och lokal nivå. Lokala organisationer har en stark vilja att bidra till krisberedskapen, men svårt att snabbt mobilisera resurser på grund av bristande finansiering och forum för effektiv involvering. Goda relationer och lämpliga kontaktytor mellan yrkesgrupper som arbetar med krisberedskap och civilsamhällets organisationer medför stora fördelar.

Jämfört med krisdrabbade länder internationellt, finns det i Sverige en brist på mer omfattande och djupare forskning om inkludering av sårbara grupper i krisberedskapen.

I kunskapsöversikten föreslår forskarna följande åtgärder för att stärka den civila beredskapen:

1. Öka kompetensen om sårbara gruppers behov för yrkesgrupper som arbetar med krisberedskap.
2. Involvera äldre som resurser i krisberedskapen.
3. Stärk engagemanget för egenberedskap bland hela civilbefolkningen.
4. Involvera civilbefolkningen i att testa och utvärdera beredskapsplaner och risk- och krisinformation.
5. Tillgänglighetsanpassa krisinformation och fysiska miljöer.

Kunskapsluckor där vidare forskning rekommenderas:

1. Stärkt engagemang för egenberedskap hos civilbefolkningen.
2. Ökad förståelse och utveckling av lösningar för sårbara gruppers behov vid kris.
3. Äldres medverkan som resurser före, under och efter kris.
4. Ökad tillgänglighet för risk- och krisinformation.
5. Internationella lärdomar om sårbara grupper och kris.